

andbringer i Grundloven kunde vedtages, vilde denne Bestemmelse være vrkesløs, naar man i enkelte Tilfælde ved en almindelig Lov, der ikke var behandlet paa grundlovmæssig Maade, kunde forandre Bestemmelser i Grundloven. Det ærede Medlem vil ganske vist selv erkjende, at der vilde være Tilfælde, hvor han vilde anfæe det for det bedste Værn for vor Frihed, naar en saadan Myndighed var nedlagt i Domstolenes Haand. Jeg sætter f. Ex., at en Lov var vedtaget af det ene Thing, uden at det andet Thing havde givet sit Minde til den, og en Regjering udgav den som Lov; Grundlovens Regler, hvorledes en Lov retsgyldig endelig kan vedtages, være altsaa ikke overholdte. Der er jo intet Spørgsmaal om, at enhver Borger, som negtede at lyde en saadan Lov, vilde have Ret hos Domstolene, og at Domstolene derved vilde støtte Forsatningen, som var bleven krænkert. Det er heller ikke saaledes, som den ærede Rigsdagsmand sagde, at ibet den Bestemmelse, der dengang var foreslaaet, blev forkastet, blev Spørgsmaalet derved endelig afgjort, thi naar det ærede Medlem vil læse videre i de Forhandlinger, som han begyndte at underrette os om, da er jeg ganske overbevist om, at han fra forskjellige Sider vil finde Udtalelser om, at man ved at forkaste en saadan Bestemmelse ingenlunde forandrede Forholdet, men at det endda stedse vilde staae ved Magt, at naar en Lov ikke retmæssigt, ikke grundlovmæssigt var antaget, da kunde den ikke have Lovskraft. Naar det Tilfælde skulde indtræffe — der har albrig været Tale derom, saalænge Rigsdagen har bestaaet — men sæt, at det Tilfælde engang indtraadte, saa var det hos Domstolene at vi skulde søge Værn for vor Grundlov, der var bleven krænkert. Det forekommer mig imidlertid, at den ærede Rigsdagsmand, ibet han omtalte dette, tilbeels forveglede den nævnte Bestemmelse med Grundlovens Bestemmelse i § 77; den tror jeg ganske sikkert at han har været med at vedtage, og i denne Paragraph søger man netop det allerstærkteste Værn mod administrativ Vilkaarlighed, ibet nemlig deri er bestemt, at Domstolene ere berettigede til at paafjende ethvert Spørgsmaal om Dyrighedsmyndighedens Grændser. Naar Dyrigheden har holdt sig

indenfor sin Myndigheds Grændser, naar den har afgivet et Skjøn i det enkelte Tilfælde, da kunne Domstolene ikke sige: Dit Skjøn er urigtigt og ved Dem forandre vi det, du har besluttet; men hvor derimod Administrationen har gjort Overtagelse, har taget Beslutninger, som ikke ere hjemlede i den gjældende Lovgivning, har udøvet en Myndighed, der ikke er nedlagt i dens Haand, der maa og der bør Domstolene kunne, og det kunne de efter § 77, sige: her er en Overtagelse af Myndighedens Grændser; den Beslutning, der er tagen, er ikke lov hjemlet. Et saadant Tilfælde vilde netop komme til at foreligge, naar Administrationen eensidig vilde afgjøre, hvorvidt Kirkeierne vare forpligtede til at ombygge en Kirke eller bygge en ny Kirke, uden at denne Forpligtelse klarlig laa i Lovgivningen, eller der i Administrationens Haand var nedlagt Myndighed til, hvad der rigtignok var en overordentlig Myndighed, at afgjøre, hvorvidt en saadan Forpligtelse var tilstede eller ikke. I et saadant Tilfælde maae altsaa Domstolene, dersom Administrationen gjør Overtagelse, kunne beskytte den enkelte Kirkeier. Derimod har jeg ingenlunde villet sige, saaledes som den ærede Rigsdagsmand for Holbet Amts 2den Valgkreds (Tscherning) paastod, at disse Udgifter skulde kastes over paa det Offentlige; lad det staae hen, til Tilfældet indtræder; det vil maaffee meget vanskeligt indtræde, at Administrationen, der handler med Humanitet, der støttes af den lovgivende Magt, som ligeledes tager billige Hensyn, ikke skulde komme tilrette med Kirkeierne, men skulde det Tilfælde virkelig indtræde, at en Strid opstod, saa maae vi lade den Sag afgjøre ved Domstolene. Dermed have vi imidlertid ingenlunde forlods sagt, at vi ønske at kaste en Byrde over paa det Offentlige, der ikke allerede paahviler det, thi det staaer jo endnu naagjort, hvad Resultat Domstolene vilde komme til; det kunne vi ikke bestemt sige.

J. M. Hansen: Til hvad der i Anledning af mine Ytringer nu er fremkommet fra de to sidste ærede Talere, skal jeg bemærke, at jeg ikke, som den ærede Rigsdagsmand for Viborg Amts 5te Valgkreds (Klein) sagde, om hans Ytringer brugte Udtrykket, at de havde